

Warszawa, dnia 24 maja 2019 r.

Sygn. akt VI Ka 1172/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Jacek Matusik

protokolant: apl. adw. Maria Poszytek

przy udziale prokuratora Marka Traczyka

po rozpoznaniu dnia 24 maja 2019 r. w Warszawie

sprawy I. B., syna S. i K., ur. (...) w G.

oskarżonego o przestępstwo z art. 207 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie

z dnia 7 czerwca 2018 r. sygn. akt III K 1075/16

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. S. i r.pr. G. S. kwoty po 516,60 zł, obejmujące wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz podatek VAT.

Sygn. akt VI Ka 1172/18

UZASADNIENIE

I. B. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od czerwca 2014 roku do lipca 2016 roku w W. przy ul. (...), znęcał się psychicznie nad rodziną tj. żoną M. B. oraz małoletnimi córkami O. B. i A. B., w ten sposób, że używał wobec nich słów powszechnie uznanych za obelżywe i wulgarne, ubliżał im używając tych słów oraz będąc pod wpływem alkoholu wszczynał z nimi awantury, w trakcie których kierował pod ich adresem groźby karalne pozbawienia życia i zdrowia, mówiąc, że podpali dom oraz że je pozabija, przy czym groźby te wzbudziły u w/w pokrzywdzonych uzasadniona obawę, iż mogą zostać spełnione, ponadto w nocy trząsał drzwiami i słuchał głośno muzyki wybudzając pokrzywdzone ze snu tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k.;

II. w okresie od sierpnia 2016 roku do 10 stycznia 2017 roku w W. przy ul. (...), znęcał się psychicznie nad rodziną tj. żoną M. B. oraz małoletnimi córkami O. B. i A. B., w ten sposób, że używał wobec nich słów powszechnie uznanych za obelżywe i wulgarne, ubliżał im używając tych słów oraz będąc pod wpływem alkoholu wszczynał z nimi awantury, w trakcie których kierował pod ich adresem groźby karalne pozbawienia życia i zdrowia, mówiąc, że podpali dom oraz że je pozabija, przy czym groźby te wzbudziły u w/w pokrzywdzonych uzasadniona obawę, iż mogą zostać spełnione, ponadto, nie partycypuje w kosztach utrzymania wspólnego gospodarstwa domowego tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k.;

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018r. w sprawie o sygn. akt III K 1075/16:

I. oskarżonego I. B. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. I uznał za winnego tego, że w marcu 2016 roku w W. przy ul. (...) kierował pod adresem żony M. B. i córek O. B. i A. B. groźby pozbawienia życia i zdrowia mówiąc, że podpali dom oraz że je pozabija, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonych uzasadniona obawę, iż mogą zostać spełnione i czyn ten zakwalifikował z art. 190 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

II. oskarżonego I. B. w ramach czynu zarzucanego mu w pkt. II uznał za winnego tego, że w dniu 10 stycznia 2017 roku w W. przy ul. (...) kierował pod adresem żony M. B. i córek O. B. i A. B. groźby pozbawienia życia i zdrowia mówiąc, że podpali dom oraz że je pozabija, przy czym groźby te wzbudziły u pokrzywdzonych uzasadniona obawę, iż mogą zostać spełnione i czyn ten zakwalifikował z art. 190 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności:

IV. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres 3 lat;

V. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora;

VI. na podstawie art. 72 § 1 k.k. pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu:

Od powyższego wyroku apelacje złożyli: prokurator, obrońca oskarżonego I. B. oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej M. B..

Prokurator zaskarżył powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego, przy czym orzeczeniu temu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść, a polegający na wyrażeniu błędnego poglądu, iż przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie dostarczyło bezspornych dowodów wskazujących na podejmowanie przez oskarżonego działań z zamiarem bezpośrednim wyrządzenia pokrzywdzonym dotkliwych przykrości i cierpień, a w szczególności wywołanie pod wpływem alkoholu bez powodu awantur domowych, podczas których wyzywał żonę i córki słowami wulgarnymi i powszechnie uznanymi za obraźliwe, zakłócał spokój nocny, uniemożliwiał naukę i prace, groził pozbawieniem życia, wzbudzał poczucie winy oraz zanieczyszczał mieszkanie, a w konsekwencji nie wyczerpał swoim zachowaniem znamion występku z art. 207 § 1 k.k.

2. obrazę przepisów postępowania karnego, która miała wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 424 § 1 k. p. k. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku niezgodnie z wymogami tego przepisu, a zwłaszcza poprzez brak wskazania przekonujących powodów, dla których Sąd I instancji odmówił trafności poglądom orzecznictwa i doktryny, zgodnie z którymi występki z art. 207 § 1 k.k. może zostać popełniony zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i w zamiarze ewentualnym.

Tym samym prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że I. B. swoim zachowaniem dopuścił się jednego występku z art. 207 § 1 k.k. popełnionego w okresie od czerwca 2014r. do dnia 10 stycznia 2017r.

Obrońca oskarżonego zaskarżył; wyrok w części dotyczącej kary, zarzucając mu rażącą niewspółmierność orzeczonej względem oskarżonego kary i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez złagodzenie wymierzonej kary.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej zaskarżył powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego, przy czym orzeczeniu temu zarzucił:

I. obrazę przepisów procesowych, która miała istotny wpływ na treść wyroku tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. polegająca na:

1) wydaniu zaskarżonego wyroku na podstawie ustaleń faktycznych poczynionych z rażącym przekroczeniem granic dopuszczalnej swobody w ocenie dowodów tj. w sposób dowolny z pominięciem prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego – mianowicie na podstawie błędnego ustalenia że oskarżony I. B. dopuścił się jedynie popełnienia przestępstw określonych w art. 190 k.k. oraz:

a) uznaniu w części za wiarygodne a w części za niewiarygodne wyjaśnień oskarżonego I. B. dotyczących znęcania się psychicznego nad żoną oraz córkami;

b) uznaniu w części za wiarygodne a w części za niewiarygodne zeznań świadka M. B., O. B. oraz A. B. oraz pominięciu w ogóle części zeznań pokrzywdzonych pomimo, że prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazuje w sposób jednoznaczny, iż oskarżony w okresie objętym zarzutami dopuścił się znęcania psychicznego nad M., O. i A. B.

w wyniku, czego doszło do obrazy prawa materialnego polegającego na błędnym zakwalifikowaniu czynów oskarżonego jako występku z art. 190 k.k. zamiast czynów opisanych w art. 207 k.k.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej podniosła również zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 207 kk poprzez niezastosowanie go w stosunku do czynów zarzucanych oskarżonemu, a także zaskarżyła powyższy wyrok, co do rozstrzygnięcia w przedmiocie przyznanych kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Wyżej wymieniona skarżąca wniosła o zmianę wyroku w całości poprzez uznanie oskarżonego I. B. za winnego czynów określonych w art. 207 k.k. oraz wymierzenia kary łącznej za w/w/ czyny w wysokości wnioskowanej przez oskarżycielkę posiłkową.

Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej złożyła również wniosek ewentualny o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sadowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Uwzględnić należało apelację prokuratora oraz dotyczącą tego samego apelację pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej M. B. i wyrok uchylić, a sprawę przekazać Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności przed przystąpieniem do szerszego przedstawienia argumentacji Sądu Odwoławczego, koniecznym jest uporządkowanie przedpola dalszych rozważań, na drodze wyeksponowania wad środka odwoławczego wniesionego przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Pozwoli to, bowiem skupić się na istocie sprawy, bez konieczności rozwijania zawartych apelacji wątków, które z punktu widzenia metodologii budowania środka zaskarżenia, w tym zwłaszcza konstruowania jego zarzutów, ocenione zostały negatywnie. I tak, kompletnie chybionym i niewłaściwym jest zarzucanie zaskarżonemu orzeczeniu obrazy przepisów prawa materialnego w sytuacji, gdy zarzut ten połączony jest z argumentacją kwestionującą poczynione w sprawie ustalenia faktyczne. Wielokrotnie przecież w orzecznictwie zarówno sądów powszechnych, jak i przed wszystkim Sądu Najwyższego podkreślano, iż obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Innymi słowy rzecz ujmując, nie można mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy nietrafność orzeczenia jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych, przyjętych za jego podstawę. Dążąc do uzasadnienia zarzutu obrazy prawa materialnego należy bowiem opierać się na tych okolicznościach faktycznych, które ustalił sąd pierwszej instancji i z tej perspektywy wykazywać, że prawnomaterialne ich zakwalifikowanie jest wadliwe.

Po przedstawieniu powyższych uwag i uporządkowaniu na tej drodze przedpola rozważań instancji odwoławczej można przystąpić do uzasadnienia istoty wyroku Sądu Okręgowego, efektem którego jest konieczność ponownego rozpoznania sprawy oskarżonego I. B. z powodu oparcia orzeczenia pierwszoinstancyjnego na błędnych ustaleniach faktycznych, w zakresie zamiaru oskarżonego.

Gdy mowa o zamiarze – w obecnym stanie sprawy Sąd odwoławczy nie podziela stanowiska Sądu pierwszej instancji, a tym samym przychyliła się w tym zakresie do zawartej w apelacji argumentacji oskarżyciela publicznego, iż zrekonstruowane w sprawie fakty wskazują na podejmowanie przez oskarżonego działań z zamiarem bezpośrednim wyrządzenia pokrzywdzonym dotkliwych przykrości i cierpień.

Odwołując się do stanu faktycznego sprawy oskarżonego I. B. zwrócić należy uwagę, iż dokonując oceny zamiaru oskarżonego należało mieć w polu widzenia, iż oskarżony wielokrotnie wywoływał pod wpływem alkoholu awantury, w czasie których kierował wobec pokrzywdzonych słowa wulgarne, obelżywe, wyzywał je, poniżał, a nadto wielokrotnie zakłócał spokój nocny, uniemożliwiając zaśnięcie, czy też naukę. Z materiału dowodowego wynika, iż zachowania takie były powtarzane przez oskarżonego wielokrotnie.

Rozwijając powyższy wątek, sam Sąd Rejonowy dostrzega przecież, iż oskarżony pod wpływem alkoholu robił w mieszkaniu bałagan, w godzinach wieczornych nie kładł się spać, tylko chodził po mieszkaniu, a także wypowiadał wulgarne słowa, w tym pod adresem żony i starszej córki, często mówił podniesionym głosem.

Idąc dalej, trudno podzielić przekonanie Sądu pierwszej instancji o tym, iż nic nie wskazuje by celem działania I. B., było zadanie bólu żonie i córkom, upokorzenie ich czy zadanie im cierpienia. Analizując zeznania pokrzywdzonych M. B. oraz O. B. należy zauważyć, że wynika z nich, iż I. B. wszczywał awantury w czasie upojenia alkoholowego, ale również wtedy kiedy był trzeźwy, używał słów obelżywych wobec córki, ponadto groźby podpalenia domu i domowników oskarżony kierował wobec pokrzywdzonych wielokrotnie. Tu też przypomnieć należy, że świadkowie opisują, iż takie zachowanie oskarżonego odbywało się w okresie od 2014 roku do stycznia 2017 roku. Pokrzywdzone w tym zakresie składały spójne i konsekwentne zeznania, zarówno w toku obu postępowań przygotowawczych, jak i w toku przewodu sądowego. Każda z pokrzywdzonych wskazała, że powtarzające się zachowania oskarżonego doprowadziły je na skraj wytrzymałości psychicznej – czuły się udręczone notorycznymi awanturami i brakiem spokoju we własnym domu. Należy również podkreślić, iż z opinii sądowo – psychiatrycznej oskarżonego I. B. wynika, iż jest on osobą o przeciętnym poziomie inteligencji, posiadającą umiejętności przewidywania skutków swojego zachowania, osobą bez konfliktów poznawczych ani emocjonalnych, a także bez problemów z kontrolowaniem procesów emocjonalnych. Jednocześnie uzależnienie od alkoholu i środków psychotropowych w żadnym stopniu nie powodowało u niego tzw. upojenia atypowego, które pozwalałoby na przyjęcie, że osoba o takich właściwościach osobistych jak oskarżony, podejmując wielokrotne naganne zachowania wobec pokrzywdzonych, pomimo licznych prób zwrócenia mu przez te osoby uwagi czy też naświetlania problemu, nie posiadała świadomości konieczności wystąpienia stanu rzeczy w postaci wyrządzenia cierpienia i krzywd moralnych u swojej żony oraz córek.

Przestępstwo znęcania się zostało w kodeksie skonstruowane jako zachowanie z reguły wielodziałaniowe. Pojęcie znęcania się w podstawowej postaci, ze swej istoty zakłada powtarzanie przez sprawcę w pewnym przedziale czasu zachowań skierowanych wobec pokrzywdzonego. Zatem, poza szczególnymi przypadkami, dopiero pewna suma tych zachowań decyduje o wyczerpaniu znamion przestępstwa z art. 207 § 1 kk. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2003 r., IV KK 49/03 LEX nr 108048). Niewątpliwie więc zachowanie oskarżonego I. B. spełnia opisane wyżej przesłanki. Znęcanie się jest zachowaniem intencjonalnym, co wymaga umyślności w formie zamiaru bezpośredniego (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1999 r., V KKN 580/97, Orz. Prok. i Pr. 2000, nr 2). Działanie oskarżonego I. B. było niewątpliwie działaniem umyślnym skierowanym na wywołane u pokrzywdzonych cierpień psychicznych, a działanie oskarżonego miało charakter powtarzających się w pewnych przedziałach czasu zachowań skierowanych wobec jego żony i córek.

Wobec powyższego zdaniem Sądu Odwoławczego należy przyjąć, iż oskarżony I. B. działał w zamiarze bezpośrednim popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. Sąd Rejonowy natomiast próbował usprawiedliwić działanie oskarżonego przyjmując, iż działania oskarżonego wywołane były tym, iż oskarżony był pogubiony sytuacja życiowa, a jego zamiarem było utrzymanie dobrych relacji z członkami rodziny.

Opisane fakty jak się zdaje umknęły uwadze Sądu Rejonowemu, gdyby sytuacja wyglądała odmiennie Sąd Rejonowy nie oparłby się na kategorycznym stwierdzeniu, iż na podstawie materiału dowodowego zebranego w niniejszej

sprawie, w miejsce zarzucanych oskarżonemu czynów z art. 207 § 1 k.k. należy przyjąć, że oskarżony dopuścił się dwóch występków z art. 190 § 1 k.k. popełnionych w marcu 2016 roku oraz w dniu 10 stycznia 2017 roku.

Reasumując, opisane wyżej mankamenty rozumowania Sądu Rejonowego musiały skutkować uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy w omawianym aspekcie, do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Zważyć bowiem należy, iż reguła *ne peius* wyrażona w art. 454 § 1 k.p.k. zakazuje skazania osoby, co do której sąd w pierwszej instancji wydał orzeczenie uniewinniające. Jak wskazywał to Sąd Najwyższy, m.in. w Wyroku z dnia 29 stycznia 2015 r., II KK 183/14: „Zgodnie z art. 454 § 1 k.p.k. sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji (lub co do którego w pierwszej instancji umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie). Nie chodzi przy tym jedynie o formalne rozstrzygnięcie uniewinniające sprawcę, ale także o pominięcie w opisie czynu przypisanego sprawcy w wyroku skazującym tych fragmentów zachowań, które w ramach czynu ciągłego zostały mu pierwotnie zarzucone w akcie oskarżenia.” Niewątpliwie w niniejszej sprawie, mimo, że występki z art. 207 § 1 k.k. nie jest czynem ciągłym, a przestępstwem wieloczynowym, zaistniała taka właśnie sytuacja, gdyż Sąd Rejonowy skazując oskarżonego I. B. jedynie za dwa występkę z art. 190 § 1 k.k. popełnione w marcu 2016 roku oraz w dniu 10 stycznia 2017 roku., wykluczył popełnienie przez oskarżonego czynów z art. 207 § 1 k.k., co w rezultacie doprowadziło do faktycznego uniewinnienia oskarżonego od pozostałych zachowań opisanych w zarzutach aktu oskarżenia, a składających się łącznie na występki znęcania się nad żoną M. B. oraz córką O. B..

Reasumując w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony i ujawniony w sprawie materiał dowodowy, oceniany zgodnie z dyrektywą wyrażoną w art. 7 k.p.k., daje podstawy do przypisania oskarżonemu zarzucanych mu występków z art. 207 § 1 k.k., przy czym zasadnym wydaje się, w ramach stawianych oskarżonemu zarzutów, potraktowanie ich jako jednego czynu zabronionego wyczerpującego znamiona w/w przepisu.

Należy także wskazać, iż w przypadku zaistnienia podstawy do uchylecia wyroku określonej w art. 454 § 1 lub 3 i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (art. 437 § 2 zdanie drugie) sąd odwoławczy powinien w uzasadnieniu wyroku wyraźnie wskazać (art. 457 § 3), że w jego ocenie istnieją podstawy do skazania (por. postanowienie SN z 11.04.2018 r., IV KS 7/18, LEX nr 2499850).

Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. E. S. i r. pr. G. S. kwoty po 516,60 zł obejmujące wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz podatek VAT.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.